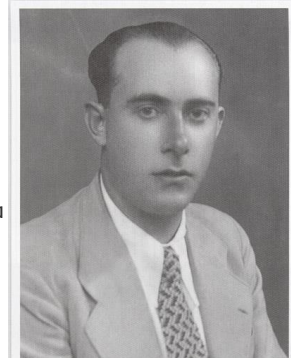

Μιχάλης Σουγιούλ: 100 χρόνια από τη γέννησή του

Βιογραφικά στοιχεία

Το 2006 είναι έτος επετείων: Μότσαρτ, Σοστακόβιτς, Σούμαν. Δεν θα πρέπει όμως να διαφύγει της προσοχής μας και η επέτειος των εκατό ετών από τη γέννηση του σημαντικού Έλληνα συνθέτη ελαφράς μουσικής Μιχάλη Σουγιούλ.

Ο Μιχάλης Σουγιουλτζόγλου, όπως ήταν το κανονικό του όνομα, γεννήθηκε στο Αϊδίι της Μικράς Ασίας το 1906. Γύρω από την ημερομηνία γεννήσεως του συνθέτη υπάρχει ένα μικρό μυστήριο. Στο βιβλίο του Γιώργου Τσάμπρα[1] αναφέρεται ότι η αδερφή του συνθέτη Σοφία Σουγιουλτζόγλου θεωρούσε ως έτος γέννησης του συνθέτη το 1904. Τα παιδιά του καθώς και ένα δελτίο ταυτότητας που είχε φτάσει στα χέρια του Τσάμπρα αναφέρουν ως έτος γεννήσεως το 1906. Τέλος, στο «Λεξικό της Ελληνικής Μουσικής» του Τάκη Καλογερόπουλου [ii] στο λήμμα για τον συνθέτη αναφέρεται ως ημερομηνία γέννησης το 1900.

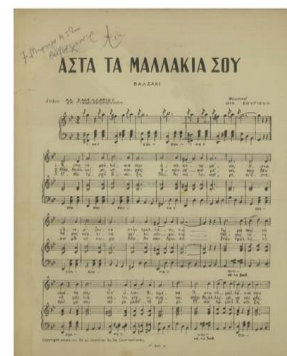
Η οικογένεια Σουγιουλτζόγλου μεταβαίνει στην Αθήνα, έξι μήνες περίπου πριν από την Μικρασιατική καταστροφή του 1922. Ο Μιχάλης έχει αρχίσει ήδη τα μαθήματα μουσικής στη Σμύρνη χωρίς όμως να παίρνει κάποια συστηματική μουσική μόρφωση πέραν των μαθημάτων στο πιάνο. Η πρώτη ευκαιρία να παρουσιαστεί μπροστά σε κοινό του δίνεται το καλοκαίρι του 1924 στην Τρίπολη όπου παραθερίζει με την οικογένεια του. Οι γονείς του δεν βλέπουν με καλό μάτι την ενασχόληση του με την μουσική. Μετά από ένα σύντομο ταξίδι στην Γαλλία, ο Σουγιούλ επιστρέφει στην Ελλάδα και αποδέχεται την πρόταση που του γίνεται για να ξαναπαίξει, επαγγελματικά πλέον, στον ίδιο χώρο στην Τρίπολη. Το καλοκαίρι του 1925 δημιουργεί μία τζαζ ορχήστρα και ουσιαστικά αποφασίζει να ασχοληθεί με την μουσική.

Η οικογένεια του υπαναχωρεί και ο Σουγιούλ ξεκινά να εργάζεται σε κέντρα διασκεδάσεως της εποχής. Τα σχόλια που δέχεται είναι πολύ θετικά και το μουσικό μέλλον του διαγράφεται λαμπρό. Πραγματικά, μετά την στράτευση και την απόλυση του από το στρατό θα συνεργαστεί με σημαντικούς καλλιτέχνες της εποχής όπως τους: Εντουάρντο Μπιάνκο και Θεόδωρο Παπαδόπουλο. Συγχρόνως ξεκινά και την καριέρα του ως συνθέτης (στις ορχήστρες του Μπιάνκο και του Παπαδόπουλο απασχολείται ως ακορντεονίστας) και κάποια από τα τραγούδια του δισκογραφούνται.

Πιστός στο «ευρωπαϊκό τραγούδι» (όπως ονομαζόταν η ελαφρά μουσική της εποχής) τα πρώτα χρόνια της συνθετικής του καριέρας, ο Σουγιούλ έγραψε πολλές επιτυχίες. Στο μεταξύ, δουλεύει ακατάπαυστα σε νυχτερινά κέντρα, σε μουσικά θέατρα ενώ δεν ξεχνά να δισκογραφεί τακτικά. Γράφει τραγούδια για τους πιο γνωστούς τραγουδιστές και ηθοποιούς της εποχής, Α. Καλουτά, Σ. Βέμπο, Τ. Μαρούδας, Φ. Πολυμέρης, Ν. Γούναρης ενώ παράλληλα γνωστοί θεατρικοί συγγραφείς και στιχουργοί όπως οι Α. Σακελλάριος, Χ. Γιαννακόπουλος, Μ. Τραϊφόρος, του εμπιστεύονται στίχους τους.

'Αστα τα μαλλάκια σου

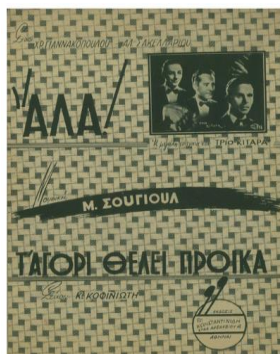

Πρώτη σελίδα από την παρτιτούρα

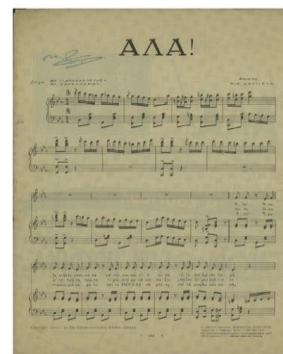
Ο καλλιτεχνικός βίος του Σουγιούλ έχει συνδεθεί άρρηκτα και με την περίοδο του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Πολλά από τα τραγούδια της εποχής που είχαν διασκευαστεί ειδικά για να

τονώσουν το δοκιμαζόμενο ρηθικό των Ελλήνων ήταν δικές του συνθέσεις. Το πασίγνωστο τραγούδι «Παιδιά της Ελλάδος Παιδιά» σε στίχους Μ. Τραϊφόρου είναι βασισμένο στην μελωδία του τραγουδιού «Ζεχρά» σε μουσική Σουγιούλ και στίχους Αιμ. Σαββίδη, ενώ ο Σουγιούλ έγραψε και πρωτότυπα τραγούδια με αφορμή τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο: «Δύο αγάπες» και το «Μας χωρίζει ο πόλεμος». Παράλληλα, δεν παρέλειπε να ψυχαγωγεί τους στρατευμένους σε φυλάκια και σε συγκεντρώσεις του στρατού.

Μετά την Κατοχή, η επιτυχία του Σουγιούλ φτάνει σε ακόμα υψηλότερα επίπεδα ενώ σχεδόν όλα του τα τραγούδια γίνονται επιτυχίες. Η συνθετική του πρακτική ακολουθεί πάντα τα δεδομένα της ευρωπαϊκής μουσικής και τα κυρίαρχα είδη είναι το ταγκό, το βαλς, το τσάρλεστον κ.ά. Στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1950 ο Σουγιούλ καλείται να γράψει τραγούδια για τον κινηματογράφο. Πολλά από τα γνωστότερα τραγούδια που ακούγονται στις, ακόμα και σήμερα, δημοφιλείς ταινίες της εποχής είναι δικά του, όπως: «'Αρχισαν τα όργανα» από την ταινία «Σάντα Τσικίτα»,

'Αλα και Τ' αγόρι θέλει προίκα

Πρώτη σελίδα από την παρτιτούρα

«'Αλα» από την ταινία «'Ενα βότσαλο στη λίμνη», «Ο μήνας έχει εννιά ή Μια ζωή την έχουμε» από την ταινία «Το σωφεράκι» και άλλα πολλά. Παράλληλα, ξεκινά και η ενασχόληση του με τα λεγόμενα «αρχοντορεμπέτικα». Όπως αναφέρει και ο Τσάμπρας στο βιβλίο του [iii]: «[το αρχοντορεμπέτικο είναι] δημιούργημα κορυφαίων συνθετών του 'ελαφρού' τραγουδιού της εποχής πάνω στους πλέον αντιπροσωπευτικούς λαϊκούς ρυθμούς». Επρόκειτο δηλαδή για τραγούδια που θύμιζαν τα λαϊκά δημιουργήματα της εποχής με πολλά από τα χαρακτηριστικά τους αλλά που διατηρούσαν τη νοοτροπία που διέπει την «ελαφρά» μουσική της περιόδου. Αυτό σημαίνει ότι οι ρυθμοί καθώς και οι ποιότητα των φωνών προέρχονταν από τα ρεμπέτικα. Όμως η θεματολογία καθώς και ο συνδυασμός των οργάνων που χρησιμοποιούνταν παρέπεμπε περισσότερο προς το ελαφρό τραγούδι.

Ο Σουγιούλ συνεργάστηκε με συνθέτες και τραγουδιστές όπως οι Μ. Χιώτης, Β. Τσιτσάνης, Σ. Μπέλλου αλλά είναι γεγονός πως ποτέ δεν εγκατέλειψε το μουσικό ιδίωμα που τον καθιέρωσε, τις «ρομάντζες» όπως τις ονόμαζαν τότε καθώς επίσης και είδη όπως το βαλς και το ταγκό.

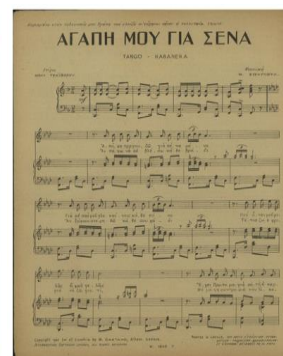
Ο συνθέτης έφυγε πρόωρα από την ζωή, τον Οκτώβριο του 1958.

Έργα του Μιχάλη Σουγιούλ στη συλλογή της Βιβλιοθήκης

Η συλλογή ελληνικών τραγουδιών της Μουσικής Βιβλιοθήκης «Λίλιαν Βουδούρη» περιέχει πολλά από τα τραγούδια του Μιχάλη Σουγιούλ. Η συλλογή αυτή δημιουργήθηκε σταδιακά μέσω διαφόρων δωρεών και αγορών με σημαντικότερη αυτή του Αρχείου του Χρήστου Καλαμπάκα, και περιέχει περισσότερα από 5500 ελληνικά τραγούδια από το 1870 έως το 1960. Ο αριθμός των τραγουδιών του Μιχάλη Σουγιούλ που περιέχεται στη συλλογή ελληνικών τραγουδιών της Βιβλιοθήκης ανέρχεται σε 147.

Αγάπη μου για σένα

Πρώτη σελίδα από την παρτιτούρα

Ανάμεσα τους βρίσκονται τραγούδια από μουσικοθεατρικές παραστάσεις, ελαφράς μουσικής καθώς επίσης και αρχοντορεμπέτικα. Οι επισκέπτες της Βιβλιοθήκης που θα αναζητήσουν έργα του Σουγιούλ που περιέχονται στη συλλογή της θα βρεθούν μπροστά σε τίτλους όπως: «Μπέμπα», «Αθήνα και πάλι Αθήνα» , «Ας ερχόσουν για λίγο», «Για μας κελαηδούν τα πουλιά», «Ο μήνας έχει εννιά», «Το τελευταίο τραμ» κ.ά.

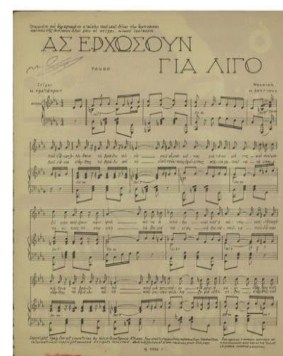
Ο χώρος του ελαφρού τραγουδιού της Ελληνικής «μπελ επόκ» καθώς επίσης και της μεταπολεμικής περιόδου κυριαρχείται από τα τραγούδια του Σουγιούλ, γεγονός που τον καθιστά έναν από τους σημαντικότερους τραγουδοποιούς της εποχής. Όμως η μουσική του Σουγιούλ μπορεί να ξετασθεί ποικιλοτρόπως. Για παράδειγμα, αντιλαμβανόμαστε τον τρόπο και την μουσική με την οποία διασκέδαζαν οι Έλληνες την περίοδο του μεσοπολέμου αλλά και μεταπολεμικά. Το ότι τόσα τραγούδια του Σουγιούλ, αλλά και άλλων συνθετών του ιδιώματος που εξέφραζε ο Σουγιούλ, κυκλοφορούσαν σε δίφυλλες παρτιτούρες μαρτυρεί ότι το είδος ήταν δημοφιλές και οι εκδόσεις ήταν ένα από τα μέσα για να διαδοθούν τα τραγούδια στα «μουσικά σαλόνια» της Ελλάδας. Σημαντικό πρέπει να θεωρείται και το γεγονός ότι συνθέτες όπως ο Σουγιούλ ουσιαστικά «αναγκάστηκαν» να συνθέσουν σε λαϊκό ιδίωμα (τα περίφημα «αρχοντορεμπέτικα») για να εξασφαλίσουν τα προς το ζειν. Άλλωστε αυτό ήταν κάτι που δεν το αρνούσαν και ο ίδιος ο συνθέτης, όπως αναφέρεται και στο βιβλίο του Τσάμπρα.

Επίλογος

Η μουσική πορεία του Σουγιούλ αλλά και άλλων καλλιτεχνών που ασπάζονταν το μουσικό ιδίωμα που υπηρέτησε ο εν λόγω συνθέτης, αποτελούν μέρος του μουσικού παρελθόντος της χώρας μας. Η μελέτη των τραγουδιών τους αλλά και η γενικότερη έρευνα των αισθητικών τάσεων που εξέφραζαν οι συνθέτες «ευρωπαϊκής μουσικής» μπορεί να αποτελέσει πεδίο έρευνας διότι είναι αναπόσπαστο κομμάτι του μουσικού μας παρελθόντος. Σε συνδυασμό με την μελέτη της λαϊκής, της παραδοσιακής και της έντεχνης ελληνικής μουσικής καθώς και των επιμέρους τάσεων και επιρροών των ειδών μεταξύ τους, όλα τα παραπάνω μπορούν να αποδώσουν με μεγαλύτερη σαφήνεια τη συνολική εικόνα αυτού που ονομάζουμε γενικόλογα Ελληνική μουσική.

Ας ερχόσουν για λίγο

Πρώτη σελίδα από την παρτιτούρα

Ο Μιχάλης Σουγιούλ πρέπει να θεωρείται πρωτοπόρος όχι μόνο γιατί εμπλούτισε το ελληνικό τραγούδι αλλά και γιατί ήταν ένας από τους συνθέτες που κατάφερε να φέρει κοντά δύο είδη, την ευρωπαϊκή μουσική και το ρεμπέτικο, που έδειχναν να μην έχουν εμφανές σημείο επαφής. Παράλληλα, η διαχρονικότητα πολλών από τα τραγούδια του καθώς και η επιτυχία τους ακόμα και στις μέρες μας δείχνει ότι επρόκειτο για σημαντικά δημιουργήματα.

Αλέξανδρος Χαρκιολάκης
Αθήνα, 30 Ιουνίου 2006

[1] Γιώργος Τσάμπρας «Μιχάλης Σουγιούλ – ας ερχόσουν για λίγο», εκδόσεις 'Αγκυρα, Αθήνα (2005)

[ii] Τάκης Καλογερόπουλος «Λεξικό της Ελληνικής Μουσικής», εκδόσεις Γιαλλελή, τ.5

[iii] Τσάμπρας, σελ. 131

Τα βιβλία και τα cd που ακολουθούν μπορείτε να τα βρείτε στη συλλογή της Βιβλιοθήκης.

Βιβλιογραφία

- ▣ Τσάμπρας Γ. *Μιχάλης Σουγιούλ - ας ερχόσουν για λίγο*. Αθήνα: Εκδόσεις 'Αγκυρα, 2005
- ▣ Πολυμέρης Φ. *Των αναμνήσεων η λιτανεία*. Αθήνα: Εκδόσεις 'Αγκυρα, 2004
- ▣ Μαμάης Α. *Σοφία Βέμπο: η φωνή της Ελλάδας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κέδρος, 2001
- ▣ Μαμάης Α. *Σοφία Βέμπο: 1910 - 1978*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκης, 2005
- ▣ Μυλωνάς Κ. *Ιστορία του Ελληνικού τραγουδιού*. Αθήνα: Εκδόσεις Κέδρος, 1994

Δισκογραφία

- ▣ Σουγιούλ Μ. *Πάμε σαν άλλοτε*. Αθήνα: Minos Emi
- ▣ Σουγιούλ Μ. *Ας ερχόσουν για λίγο* (CD που περιέχεται στο βιβλίο *Μιχάλης Σουγιούλ - ας ερχόσουν για λίγο*. Αθήνα: Εκδόσεις 'Αγκυρα, 2005)
- ▣ Σουγιούλ Μ. και άλλοι *Άστα τα μαλλάκια σου*. Αθήνα: Σάκκαρης
- ▣ Σουγιούλ Μ. *Άρχισαν τα όργανα*
- ▣ Σουγιούλ Μ. και άλλοι *Λες και ήταν χθες*. Αθήνα: Columbia